

Mikó Imre: Változatok egy témára. Tanulmányok. Gáll Ernő bevezető tanulmányával. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest 1981. 195 l.

A téma: a nemzetiségi jog. Művelője: Mikó Imre, a „nemzetiségi jogász” — miként Gáll Ernő nevezi. Mert Mikó Imrét sokan ismerték ügyvédként, majd tanárként, utóbb pedig mint kiadói szerkesztőt. A fiatalabb generáció olvashatta nagyszerű esszéketeteit (*Honpolgárok és világpolgárok*, 1967; *Akik előttem jártak*, 1976), Bölöni Farkas Sándorról és Brassai Sámuelről szóló szép könyveit, hangulatos, tanulságos posztumusz visszaemlékezését (*A csendes Petőfi utca*, 1978), de nagyon keveset hallott a jogtudós Mikó Imréről, aki már fiatalon a nemzetiségi jog kérdéskörében szakosodott Párizsban és az országban, s akinek alkalma adódott az elméletet alkalmazni is a napi politikában. Több szó esett fiatalkori első munkájáról, mely még 1932-ben az Erdélyi Fialatok falufüzetei 4. számaként jelent meg *Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés* címmel, s nemcsak figyelemre méltó, úttörő, szociográfiai munka, hanem hittétel is.

Mikó saját pályájának élményeit is gyümölcsözteti a kötet talán legérdekesebb írásában: *Jogász a közéletben*. A nemzetközi keret felvázolását követően rövid kis erdélyi jogtörténetet ad: hogyan kerülnek ki a felekezeti jogakadémiákról első jogászaink, milyen szerepet játszik a kolozsvári katolikus liceum és a marosvásárhelyi királyi tábla első jogászgenerációink képzésében. Pár találó szóval jellemzi az első itteni rendszerező szakmunkát, Dósa Elek 1861-ben megjelent *Erdélyhoni jogtudományát*, valamint a kolozsvári egyetem szerepét a román és magyar jogászok felkészítésében. Ezekből vezeti le, hogy miért játszottak olyan fontos szerepet az erdélyi románság vezetésében a jogászok 1918 előtt és után. Igen tanulságosak a jogásznak a kisebbségi életben betöltött vezető szerepéről írt sorai is.

Gondolatébresztő tanulmányt olvashatunk a nyelv és nemzet (nemzetiség) viszonyáról s ennek jogi kodifikálásáról, a nemzet és nemzetiség meghatározásának sokat vitatott kérdéséről. Összegezeként pedig meghatározást kapunk: mi a nemzetiség itt és most. Még a világháború előtti anyaggyűjtésre alapoz a terjedelmes *Nyelvhasználat és jogtörténet Erdélyben* című tudományos szintézis. Felsorolja, hogy a latinnyelvűség alkonya után mikor és milyen törvényekkel szabályozták a nyelvhasználatot Erdélyben, s elemzi, kommentálja a törvényeket. Az *együttélő nemzetiségek jogegyenlősége* meg közhasnú útmutató a szo-

cialista Románia nemzetiségi politikáját illetően. Olyan összefoglalás ez, amelyet minden romániai magyarnak ismernie kell.

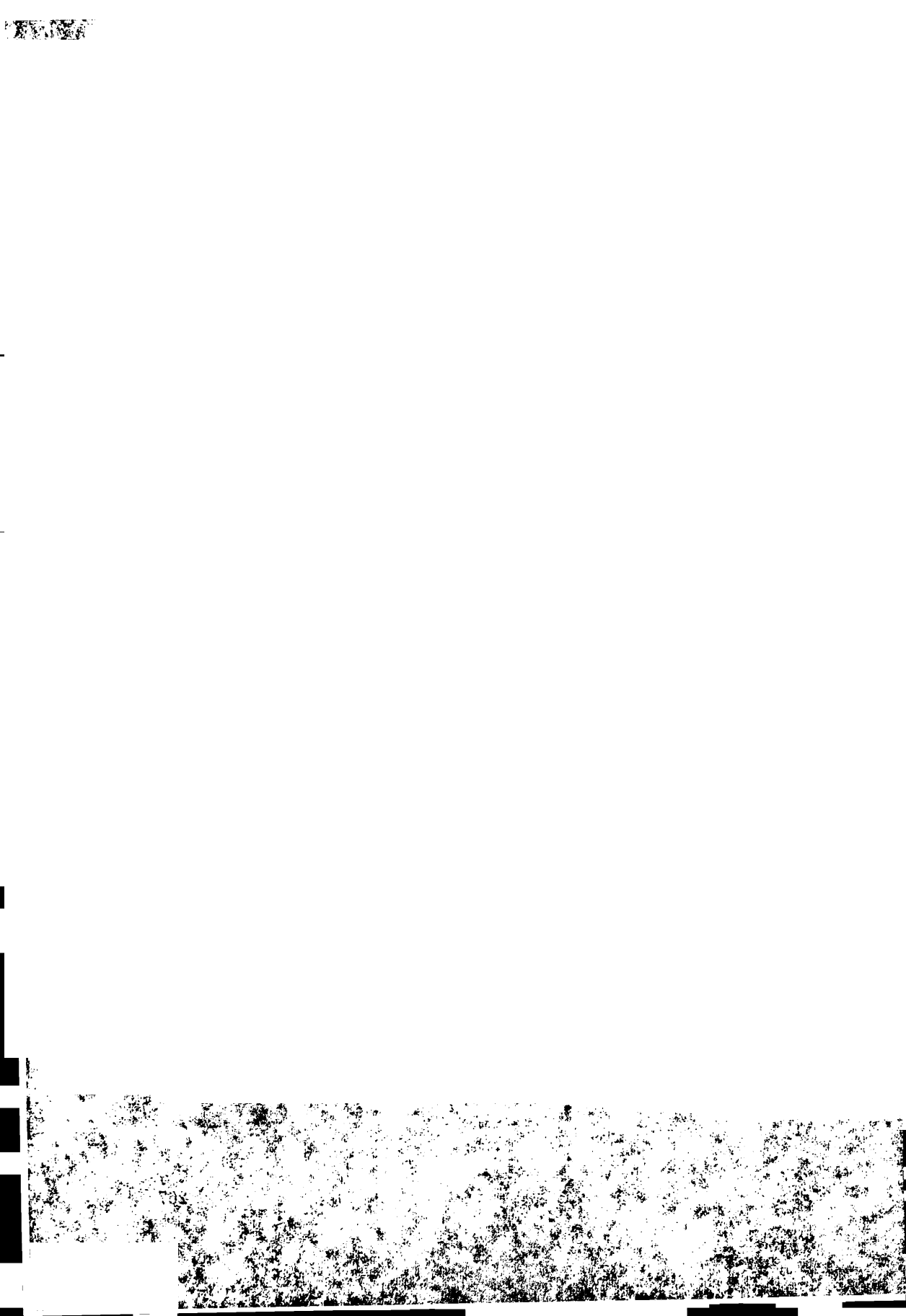
A könyv első fejezetében *Nemzetiségi jog* cím alatt közölt fenti tanulmányokon kívül a *Hazai művelődés*, valamint az *Európai távlatok* fejezetekben tizenhárom rövidebb írást olvashatunk, egy részük már Mikó korábbi köteteiben is nyomdafestéket látott.

A Brassai Sámuel és Meltzl Hugó szerkesztette Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapoknak a nemzetiségek közötti kapcsolatok szorosabbra fűzésében betöltött szerepére hívja fel a figyelmet, a kölcsönös megismerés előmozdításáért tartja jelentősnek a négy nyelvű, 1924-ben Kolozsvárt megjelenő *Cultura* című folyóiratot. Összefoglalja a magyar—német művelődési kapcsolatok alakulását Romániában. Példaként idézi fel a „fehér holló“ Mocsáry Lajos, a „kétnyelvű“ Iosif Vulcan és az igaz „demokrata“ Vasile Goldiş politikai pályafutását: ők kardot törtek a nemzetiségi kérdés méltányos megoldása mellett. Jakabffy Elemérnél — halála tizedik évfordulóján — hosszasan is elidőzik, hisz példaképének tekintette, maga is írt lapjába, a rendkívüli kitartással szerkesztett Magyar Kisebbségbe.

Műfajilag nagyon is heterogén ez a kis kötet. A hosszas előmunkákat igénylő tanulmánytól a népszerűsítő-jogmagyarázó írásokon át az egy-egy gondolatot megcsillantó jegyzetig mindegyik műfaj előfordul benne. Mikó legjellegzetesebb műfaja azonban mégiscsak az esszé, s bár ezeken az oldalakon alig néhány esetben találkozunk az esszére jellemző fordulatos stílussal (pl. *Metternichtől Kissingerig és vissza*), kárpótol minket az a majd minden íráson végigvonuló központi gondolat, amelyet a *Nomen est omen*ben így fogalmaz meg: „Név és otthon, anyanyelv és haza elszakíthatatlan érzelmi kapcsolatban áll egymással, s itt a törvényhozó már a költőnek adja át a szót. Márai a hontalanságot egyetlen írásjellel érzékeltette: »Lehull nevedről az ékezet.« Ez az ékezet a jottánál is kevesebb, de néha éppen rajta fordul meg, hogy ott-honnak tekintjük-e a tájat, ahol élünk. Ahogy a kun—székely—román József Attila írta: „Ime, hát megleltem hazámat, /a földet, ahol nevetem / hibátlanul írják fölém, / ha eltemet, ki eltemet.“

Nos, azért születtek ezek az írások, ez az értéke ennek a kötetnek. Tudatosítja, hogy milyen nagy kincs az anyanyelv, mennyi küzdelem folyt szabad használatáért, s hogy becsületbeli kötelességünk élni is immár törvény által biztosított jogainkkal.

GAAL GYÖRGY

SEMĂNĂTORUL CREȘTIN

Revista Bisericii Unitariene din R. S. România

Anul 87

Nr. 4

1981

Cluj-Napoca

CUPRINSUL

În slujba vieții	203
Chemarea cultelor religioase din Republica Socialistă România pentru dezarmare, pace și bună înțelegere între oameni și popoare	209
30 Decembrie	211

STUDII

Ferenc Balázs: Religia omului nou	213
Lajos Imreh: Date noi privind moștenirea spirituală a lui Fe- renc Balázs	214
Dr. József Ferencz: „Defensio“ a apărut cu 400 de ani în urmă .	215
Dr. Pál Binder: Preotul bistrițean al rectorului Ferenc Dávid: Albert Kirschner (1508—1564)	217
Domokos Simén: Relicvele bisericii din Adămuș	220
Dénes Szász: 30 de ani ai Parohiei Unitariene Valea	223
Dr. Árpád Szabó: Conferința teologică și Congresul al 24-lea al IARF	225
Dr. István Molnár: Amintindu-ne de László Lőrinczi	232

LUCRĂRI OMILETICE

Ferenc Bálint: Ce este născut din Duh, duh este	236
Károly Kiss: Progresul și dăinuire	240
András Pataki: An nou fericit!	242
Zoltán Szabó: A păstra moștenirea	244
Dr. Dénes Szász: Meditare pe malul Vitezei	247
Zoltán Szabó: Cu cât sinteți mai valoroși?	249
Mózes Kedei, József Kászoni: Schițe de predici	252
VIAȚA BISERICEAȘCĂ ȘI ȘTIRI	261
RECENZII	266

Colectivul de redacție — Editors

Președintele și redactor responsabil: P.S.S. dr. Lajos Kovács,
membrii: dr. János Erdő (redactor responsabil adjunct), dr. Árpád Szabó, Dezső
Szabó (redactori), Ferenc Sebe și György Andrási.

CHRISTIAN SOWER

Journal of the Unitarian Church in R. S. România

Volume 87

1981

Number 4

Cluj-Napoca

CONTENTS

In the service of life	203
The proclamation of the religions from Romania for disarmament, peace and understanding between people and nations	209
30 December	211

STUDIES

The religion of the new man, F. Balázs	213
Recent data in connection with the spiritual heritage of Ferenc Balázs, L. Imreh	214
The Defensio appeared 400 years ago, J. Ferencz	215
Francis David's minister at Bistrița: Albert Kirschner (1508— 1564), P. Binder	217
Data about the church from Adamuș, D. Simén	220
Thirty years of the Valea Unitarian parish, D. Szász	223
The Theological Conference and the 24th Congress of the IARF, A. Szabó	225
Dr. János Erdő doctor honoris causa of the Meadville/Lombard Theological School	231
The memory of László Lőrinczi, I. Molnár	232

SERMONS

That which is born by the Spirit, is Spirit, F. Bálint	236
Progress and existence, K. Kiss	240
Happy New-Year! A. Pataki	242
To keep the heritage, Z. Szabó	244
Contemplation at the lake of Bethesda, D. Szász	247
With what are you more? Z. Szabó	249
Sermon sketches, M. Kedei, J. Kászoni	252
CHURCH LIFE — NEWS	261
BOOK REVIEWS	266

Redacție — Editorial Office

3400 Cluj-Napoca, B-dul Lenin nr. 9 R. S. România, Tel. 146-09.

I. P. Cluj, Municipiul Cluj-Napoca cda. nr. 3033

